

บทที่ 12

กลุ่มและการรวมกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ของโลก

ขอบเขตของเนื้อหาเพื่อศึกษา

1. รูปแบบการรวมกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคต่าง ๆ
2. กลุ่มเศรษฐกิจและการค้าระดับภูมิภาคต่าง ๆ
3. องค์การทางด้านเศรษฐกิจระดับโลก

ในราว 2 ทศวรรษที่ผ่านมา การแข่งขันในเวทีการค้าโลก ได้ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ ประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ จึงได้หันมารวมตัวกัน จัดตั้งกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจขึ้น เพื่อรักษาผลประโยชน์ ลดปัญหาอุปสรรคทางการค้าร่วมกัน และเสริมสร้างอำนาจการต่อรองกับประเทศนอกกลุ่ม ซึ่งปัจจุบันการรวมตัวกันของกลุ่มในภูมิภาคต่าง ๆ ได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง และมีการพัฒนาขึ้นหลายรูปแบบ จำเป็นที่ผู้ประกอบการธุรกิจระหว่างประเทศต้องทำความเข้าใจ และนำความรู้ในเรื่องดังกล่าว ไปใช้ประกอบการวางแผนกำหนดกลยุทธ์ทางด้านธุรกิจระหว่างประเทศให้เหมาะสมต่อไป

12.1 รูปแบบการรวมกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคต่าง ๆ

การรวมกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคต่าง ๆ โดยทั่วไป สามารถจัดแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

- รูปแบบที่ 1 เขตการค้าเสรี (Free Trade Area)
- รูปแบบที่ 2 สหภาพศุลกากร (Customs Union)
- รูปแบบที่ 3 ตลาดร่วม (Common Market)
- รูปแบบที่ 4 สหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union)

รูปแบบที่ 1 คือการรวมกลุ่มแบบ "เขตการค้าเสรี" (Free Trade Area) เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุดระหว่างประเทศสมาชิก เช่น เขตการค้าเสรี

อาเซียน หรือ AFTA เขตการค้าอเมริกาเหนือ หรือ NAFTA ฯลฯ การรวมกลุ่มในรูปแบบนี้ ข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิกจะครอบคลุมสาระสำคัญเพียงเรื่องเดียวคือ การตกลงและ ยกเลิกภาษี ที่เคยเรียกเก็บระหว่างกัน รวมทั้งขจัดปัญหา หรืออุปสรรคทางการค้าให้แก่กัน และกันเท่านั้น ซึ่งในที่สุดแล้วจะทำให้การค้าระหว่างประเทศสมาชิก เป็นไปโดยเสรี โดยไม่มีมาตรการกีดกันการค้า และไม่มีการเรียกเก็บภาษีระหว่างกัน ทำให้สินค้าและบริการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอย่างเสรี

รูปแบบที่ 2 คือการรวมกลุ่มแบบ "สหภาพศุลกากร" (Customs Union) นั้น ข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิก สำหรับการรวมกลุ่มแบบสหภาพศุลกากรนี้ จะครอบคลุม สาระสำคัญ 2 เรื่อง คือ นอกจากการตกลงยกเลิกภาษีระหว่างกัน ในการค้าขายระหว่าง ประเทศในกลุ่มสมาชิก ซึ่งเป็นข้อตกลงของการรวมกลุ่มแบบเขตการค้าเสรีแล้ว การรวม กลุ่มในรูปแบบนี้ จะครอบคลุมถึงอัตราภาษีศุลกากร ที่ประเทศสมาชิกเรียกเก็บ จากการนำ เข้าสินค้าจากประเทศนอกกลุ่ม ที่ต้องเรียกเก็บในอัตราเดียวกันด้วย

รูปแบบที่ 3 คือการรวมกลุ่มแบบ "ตลาดร่วม" (Common Market) นั้น ข้อตกลง ระหว่างประเทศสมาชิกจะครอบคลุมสาระสำคัญ 3 เรื่อง โดยสาระสำคัญ 2 เรื่องแรก จะ เหมือนกับสาระสำคัญของการรวมกลุ่มแบบ "สหภาพศุลกากร" คือตกลงยกเลิกภาษี ที่เรียก เก็บระหว่างประเทศสมาชิก และกำหนดอัตราภาษีศุลกากร ที่เรียกเก็บจากประเทศนอกกลุ่ม เป็นอัตราเดียวกันแล้ว การรวมกลุ่มในรูปแบบนี้ ได้ตกลงให้สินค้าและปัจจัยการผลิต อาทิ เงินทุน แรงงาน และการบริการต่างๆ สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีระหว่างประเทศสมาชิก ปัจจุบันการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในรูปแบบนี้มีเพียงกลุ่มเดียว คือ สหภาพยุโรป (EU)

รูปแบบที่ 4 คือการรวมกลุ่มแบบ "สหภาพเศรษฐกิจ" (Economic Union) ซึ่งข้อ ตกลงระหว่างประเทศสมาชิกของการรวมกลุ่มแบบ สหภาพเศรษฐกิจนี้ จะครอบคลุมสาระ สำคัญทุกเรื่อง ที่เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจเอาไว้ โดยเป้าหมายสุดท้ายของการรวมกลุ่มในรูป แบบนี้ ประเทศสมาชิกทุกประเทศ ต้องใช้นโยบายด้านการเงินและด้านการคลังร่วมกัน ใช้ เงินสกุลเดียวกัน เพื่อให้้อตราการแลกเปลี่ยนคงที่ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการรวมกลุ่มใด ที่ มีการรวมกลุ่มในรูปแบบนี้ แต่ขณะนี้สหภาพยุโรป (EU) กำลังพัฒนาข้อตกลงในกลุ่มสมาชิก เพื่อไปให้ถึงจุดนี้ ซึ่งถือเป็นจุดสูงสุดของความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

12.2 กลุ่มเศรษฐกิจและการค้าระดับภูมิภาค ที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบัน ได้แก่

12.2.1 อาเซียน (ASEAN)

อาเซียน หรือ สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of South East Asian Nation-ASEAN) การที่ผู้ประกอบการธุรกิจของประเทศไทย จะทำมาค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่อยู่รอบประเทศไทย มีความจำเป็นจะต้องทราบว่าประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านได้มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ มีข้อตกลงทางการค้า มีการให้สิทธิประโยชน์ระหว่างกัน รวมตลอดทั้งการค้าชายแดน ได้มีแนวโน้มอย่างไร กลุ่มอาเซียน จะเป็นคำตอบส่วนหนึ่ง เพราะเป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจการค้าในภูมิภาคนี้ นอกจากนั้น ยังมีการรวมกลุ่มย่อยๆ เช่น ข้อตกลงสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ข้อตกลงการพัฒนาเศรษฐกิจอนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขง เป็นต้น ซึ่งจะมีข้อตกลงความร่วมมือเฉพาะระหว่างกัน

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อตั้งขึ้นโดยสมาชิกเริ่มแรก 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย เมื่อปี พ.ศ. 2510 ต่อมาประเทศบรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา เข้าร่วมเป็นสมาชิก เมื่อปี พ.ศ. 2527, 2538, 2540 และปี 2542 ตามลำดับ รวมเป็น 10 ประเทศที่เป็นสมาชิก

12.2.1.1 วัตถุประสงค์ของอาเซียน

1. เพื่อเร่งรัดความเจริญทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม และการพัฒนาทางวัฒนธรรม
2. เพื่อส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค
3. เพื่อส่งเสริมให้ความร่วมมือกันในด้านต่างๆ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์ และการบริหารอย่างจริงจัง

12.2.1.2 ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้าของอาเซียน

ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนที่เป็นรูปธรรม และมีความสำคัญมากในการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกลุ่มสมาชิก และกระตุ้นให้มีการค้าขายระหว่างกันให้มากขึ้น คือ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้า ซึ่งครอบคลุมอย่างกว้างขวางหลายด้าน ทั้งด้านการค้า การอุตสาหกรรม การลงทุน และการบริการ ความร่วมมือที่สำคัญๆ ที่ดำเนินการไปแล้ว ประกอบด้วย

1) เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area หรือ

AFTA)

เขตการค้าเสรีอาเซียน คือข้อตกลงของประเทศสมาชิก ที่เกิดจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 ที่ประเทศสิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ. 2534 โดยผู้นำของ 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และบรูไน มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือเรียกโดยย่อว่า AFTA โดยปรับเปลี่ยนจากความร่วมมือทางด้านความมั่นคง มาเป็นด้านเศรษฐกิจ ปัจจุบันมีสมาชิก 10 ประเทศ โดยเพิ่มสมาชิกอีก 4 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา

หลักการที่สำคัญคือ ลดภาษีศุลกากรระหว่างกัน ในสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรลงเหลือ อัตราร้อยละ 0-5 ภายใน 10 ปี (พ.ศ. 2538 - 2548) ยกเว้นสินค้าเกษตร ไม้แปรรูปที่อ่อนไหว ซึ่งจะลดภาษี ระหว่าง 1 มกราคม 2544 ถึง 1 มกราคม 2553 ทั้งนี้ให้มีมาตรการพิเศษสำหรับสินค้าเกษตรไม้แปรรูปที่อ่อนไหวสูง เช่น อัตราภาษีสุดท้ายมากกว่าร้อยละ 0-5 เป็นต้น

ให้มีการยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณทันทีที่สินค้าหนึ่งๆ ได้รับสิทธิประโยชน์ในการลดภาษี และยกเลิกมาตรการการที่มีใช้ภาษีศุลกากรอื่นๆ ภายใน 5 ปีต่อมา

2) โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (ASEAN Industrial Cooperation Scheme : AICO) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อขยายความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม ระหว่างภาคเอกชนของอาเซียน การดำเนินการตามโครงการ คือ มีข้อตกลงด้านการผลิต ทั้งประเภทอุตสาหกรรมหรือชิ้นส่วน และส่งไปขายในประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีข้อตกลง โดยสินค้าที่อยู่ในโครงการจะได้รับการลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ทันที โดยไม่ต้องเป็นไปตามแผนการลดภาษีภายใต้ "อาฟต้า"

3) ความร่วมมือด้านบริการ อาเซียนได้จัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน (AFAS : ASEAN Framework Agreement on Service) เมื่อเดือนธันวาคม 2538 โดยประเทศสมาชิก ตกลงเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการสาขาต่างๆ ให้แก่กันและกัน 7 สาขา ได้แก่ สาขาบริการ ด้านการเงินและการธนาคาร โทรคมนาคม การท่องเที่ยว การขนส่งทางทะเลและทางอากาศ การก่อสร้าง การบริการธุรกิจ ขณะนี้อยู่ในขั้นเจรจา

4) นอกเหนือจากความร่วมมือดังกล่าวข้างต้น ยังมีความร่วมมือด้านอื่นๆ ประกอบด้วย ความร่วมมือด้านการลงทุน การอำนวยความสะดวก ในการขนส่งสินค้าผ่านแดนของอาเซียน ได้มีการลงนามในพิธีว่าด้วยกลไกระบบข้อพิพาทและ กำหนดกลไกเชื่อมโยงความร่วมมือกับกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นๆ

เป้าหมายของอาเซียนจะเห็นได้ จากการกำหนดวิสัยทัศน์อาเซียน ในปี 2020 (พ.ศ. 2563) ในส่วนเศรษฐกิจโดยกำหนดให้อาเซียนเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันในตลาดโลกในทุกๆ ด้าน โดยมีวิสัยทัศน์ว่า "อาเซียน ปี 2020 เป็นหุ้นส่วนร่วมกันในการพัฒนาอย่างมีพลวัต (ASEAN 2020 : Partnership in Dynamic Development)" โดยเน้นให้ความร่วมมือต่างๆ มีความสำเร็จสูงส่ง คือ เขตการค้าเสรี เขตการลงทุน เปิดเสรีด้านบริการ และที่สำคัญที่สุดคือ การกำหนดให้อาเซียนเป็นอยู่หัวผู้นำที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก

12.2.1.3 ผลกระทบของประเทศไทยในการเข้าเป็นสมาชิก อาฟต้า

(AFTA)

ผลกระทบของประเทศไทยในการเข้าเป็นสมาชิก พอสรูปได้ ดังนี้

ผลกระทบทางบวก

- การที่ประเทศสมาชิกลดกำแพงภาษีการนำเข้า-ส่งออก ทำให้สินค้าราคาถูกลง สามารถแข่งขันกับสินค้าของประเทศนอกกลุ่มได้ และเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออกได้ดี

- ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าในราคาถูกลง และมีสินค้าให้เลือกหลากหลาย

- มีการขยายตัวด้านการผลิต ภายในประเทศมากขึ้น เนื่องจากมีนักลงทุนจากประเทศนอกกลุ่มสมาชิกเข้ามาลงทุนในประเทศไทย โดยเข้ามาตั้งฐานการผลิต เพื่อส่งออกสินค้าไปยังกลุ่มอาเซียน เพราะไม่ต้องมีกำแพงภาษีกีดกันในการนำเข้า

- มีการแข่งขันภายในอาเซียน ช่วยกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพ พัฒนามาตรฐานสินค้า เพื่อสู้กับการแข่งขัน

- ไทยมีตลาดรองรับสินค้าขนาดใหญ่ขึ้น

ฯลฯ

ผลกระทบทางลบ

การที่ไทยเข้าเป็นสมาชิก "อาฟต้า" ทำให้ไทยต้องเปิดตลาดสินค้าตนเอง ให้กับประเทศสมาชิกอื่นๆ ทำให้สินค้าชนิดเดียวกันจากประเทศอื่นๆ แต่มีต้นทุนต่ำกว่าเข้ามาตีตลาดได้มากขึ้น

12.2.2 ข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North America Free Trade Area : NAFTA)

ข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2535 ประกอบด้วยสมาชิก 3 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโก โดยมีวัตถุประสงค์ เหมือนๆ กับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีภูมิภาคอื่นๆ คือเพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้า และบริการระหว่างประเทศภาคีด้วยกัน การยกเลิกภาษีศุลกากร และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรให้แก่กัน ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม ขยายโอกาสการลงทุน กำหนดมาตรฐาน การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และจัดตั้งกลไกการยุติข้อพิพาททางการค้าที่ไม่เป็นธรรม

และนอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายจะรวมประเทศต่างๆ ในทวีปอเมริกาทั้งหมด 34 ชาติ (ยกเว้นคิวบา) เพื่อจัดตั้งเป็นเขตการค้าเสรีแห่งทวีปอเมริกา ให้บรรลุในปี 2548 ให้ได้ ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์การค้าร่วมกัน และสร้างความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกัน ตั้งแต่แดนเหนือสุด ไปยังใต้สุดของทวีป

12.2.2.1 ผลกระทบ NAFTA ที่มีต่อประเทศไทย

- ทางด้านการค้า มีผลกระทบต่อส่งออกของไทย ทำให้ประเทศในกลุ่มที่มีความได้เปรียบเหนือกว่า โดยเฉพาะประเทศเม็กซิโก ซึ่งผลิตสินค้าคล้ายไทย เช่นพวกเสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอ ปลาทุ่นำกระป๋อง ฯลฯ แต่มีความได้เปรียบในด้านค่าแรงที่ถูกกว่า ส่งสินค้าราคาถูกกว่า ไปขายในตลาดสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นตลาดคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย

- ทางด้านการลงทุน มีหลายๆ ประเทศ ที่เคยลงทุนในประเทศไทย เช่น สหรัฐอเมริกาได้ย้ายฐานการผลิตไปเม็กซิโก เพราะได้เปรียบทางด้านต้นทุนการผลิต ส่งผลให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนของต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทยน้อยลง เป็นต้น

12.2.3 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation :APEC)

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก เป็นความร่วมมือของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก จำนวน 18 ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน สหรัฐอเมริกา แคนาดา เม็กซิโก ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ ไต้หวันฮ่องกง ปาปัวนิวกินี และชิลี ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง และเพื่อให้ประเทศสมาชิกในกลุ่มเป็นตลาดพื้นฐาน ที่รองรับการค้าและความร่วมมือระหว่างกัน ทางด้านการค้า การลงทุน การถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศโดยเสรี ปัจจุบันมีสมาชิก 21 ประเทศ โดยเพิ่มสมาชิกอีก 3 ประเทศ ได้แก่ รัสเซีย เวียดนาม และเปรู

12.2.3.1 วัตถุประสงค์ที่สำคัญของเอเปค คือ

1. สนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และทางการค้าของภูมิภาคนี้ของโลก
2. พัฒนาและส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคี และสนับสนุนผลักดันให้การเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยประสบความสำเร็จ
3. ศึกษาสู่ทางในการเปิดเสรีการค้าในภูมิภาค ในลักษณะที่มีใช้การรวมกลุ่มทางการค้า ที่กีดกันประเทศนอกกลุ่ม (Open Regionalism)
4. ขยายความร่วมมือสาขาเศรษฐกิจที่สนใจร่วมกัน
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการไหลเวียนสินค้า บริการ เทคโนโลยี และเทคโนโลยี ระหว่างกันโดยเสรี สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก เป็นที่น่าสังเกตว่า เนื่องจากเอเปคเป็นระดับของความร่วมมือ ดังนั้นการดำเนินการจึงผิดแผกจากการรวมกลุ่มที่กล่าวมาแล้ว โดยจะเน้นความสมัครใจ ซึ่งเอเปคจะระบุหลักการของความร่วมมือไว้ว่า
 - เป็นเวทีสำหรับปรึกษาหารือ (Consultative Forum) ที่เกี่ยวกับประเด็นเศรษฐกิจ
 - ยึดหลักฉันทามติ (Consensus) ในการดำเนินการใดๆ โดยยอมรับความเสมอภาคของประเทศสมาชิก

ความร่วมมือโดยสมัครใจที่กำหนดไว้โดยเอเปคจะประกอบด้วย การเปิดเสรี และอำนวยความสะดวกด้านการค้า และการลงทุน รวมทั้งความร่วมมือทาง ด้านเศรษฐกิจ และวิชาการ โดยสรุปแล้วเอเปคจะเป็นกลุ่มเศรษฐกิจ ที่ใช้ความสมัครใจเป็น หลัก แต่ผู้นำของกลุ่มนี้ คือ สหรัฐอเมริกา มีอำนาจทางเศรษฐกิจสูง การดำเนินการใดๆ ของกลุ่มนี้ จึงเป็นที่สนใจของประเทศต่างๆ ในโลกเป็นอย่างมาก

12.2.3.2 ผลประโยชน์ทางการค้าของไทย จากการเข้าเป็นสมาชิก APEC

ช่วยให้การค้าและการลงทุนของไทย มีการขยายตัวมากขึ้น เพราะสมาชิกในกลุ่ม APEC มีจำนวนมาก และมีบางประเทศที่เป็นคู่ค้ารายใหญ่ที่สำคัญ ของไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น และประเทศในกลุ่ม APEC เป็นกลุ่มที่เข้ามา ลงทุนในประเทศไทยมากที่สุด คือประมาณร้อยละ 75 ของมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งหมด

12.2.4 สหภาพยุโรป (The European Union หรือ EU)

ประชาคมยุโรป หรือสหภาพยุโรปก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2501 (ค.ศ. 1958) โดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคยุโรปตะวันตก เพื่อเป็นรากฐานความ ร่วมมือทางเศรษฐกิจ และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนภายในกลุ่มประเทศสมาชิก

เดิมสหภาพยุโรปมีสมาชิก 15 ประเทศ ประกอบด้วย เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ เดนมาร์ก กรีซ สเปน โปรตุเกส ออสเตรีย สวีเดน และ ฟินแลนด์

ปัจจุบัน มีสมาชิกใหม่เพิ่มอีก 13 ประเทศ ได้แก่ โสวีส สาธารณรัฐเช็ก เอสโตเนีย อังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ สโลวาเกีย สโลวีเนีย บัลแกเรีย โรมาเนีย และตุรกี

12.2.4.1 วัตถุประสงค์ของสหภาพยุโรป (หรือ EU)

สหภาพยุโรปมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ให้ตลาดของประเทศสมาชิกรวมเป็นตลาดเดียว โดยปราศจาก อุปสรรคกีดกันระหว่างกัน
2. ให้มีการเคลื่อนย้ายประชากร สินค้า บริการ และเงินทุน อย่างเสรี โดยปรับ ประสาน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และโครงสร้างภาษีให้เป็นแนว ทางเดียวกัน

3. เสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการค้า การลงทุน และการแข่งขัน ภายในสหภาพยุโรป
4. ให้สมาชิก มีการใช้เงินตราสกุลเดียวกัน (Single Currency)
5. ให้มีการจัดตั้งสถาบันทางเงินยุโรป (European Monetary Institute - EMI) เพื่อเป็นการรองรับการจัดตั้งธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank) ซึ่งจะมีหน้าที่ออกเงินตราสกุลเดียวกัน
6. ให้สมาชิกปรับประสานงานนโยบายเศรษฐกิจในด้านต่างๆ เพื่อลดความแตกต่างในด้านค่าของเงินแต่ละประเทศ

ความคืบหน้า

สหภาพยุโรปได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ สำเร็จจุดมุ่งไป แล้วเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ได้มีการปรับกฎระเบียบของประเทศสมาชิก ให้มีการเคลื่อนย้าย ประชากร สินค้า การบริการ และเงินทุนอย่างเสรีไปมากแล้ว มีการกำหนดเงินตราสกุลเดียวกันเรียกว่าเงินยูโร (Euro Currency) ออกมาเรียบร้อยแล้ว แต่อย่างไรก็ตามเงินตราสกุลเดียวยังไม่ได้ตกลงกันอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ มีอีกหลายประเทศยังไม่ตกลงในเรื่องนี้ คือ อังกฤษ และเดนมาร์ก เป็นต้น

12.2.4.2 ผลกระทบต่อการส่งออกและนำเข้าของไทย

1. การที่สหภาพยุโรปรวมตัวกัน เป็นตลาดเดียวที่แท้จริง มีเงินตราสกุลเดียวกัน จะกลายเป็นตลาดใหญ่ มีผู้บริโภคที่มีอำนาจซื้อสูงมากกว่า 420 ล้านคน ผู้บริโภคเหล่านี้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดี จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะต้องกำหนดมาตรฐานสินค้าให้สูงขึ้น ทำให้สินค้าไทยเข้าสู่ตลาดนี้ได้ยากขึ้น
2. เมื่อสหภาพยุโรปเป็นตลาดเดียวกัน การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างกันทำได้สะดวก การรวมกิจการเข้าด้วยกันทำได้ง่ายขึ้น หน่วยงานผลิตสินค้า สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยผลิตได้มากตามทฤษฎี Economy of Scale ต้นทุนการผลิตจะต่ำ ส่งผลให้การส่งออกของไทย ต้องประสบการแข่งขันเพิ่มขึ้น ทั้งในตลาดสหภาพยุโรป และในตลาดประเทศที่สาม
3. การที่มีการใช้เงินตราสกุลเดียวกันในระยะแรก ที่อยู่ในระยะการปรับเปลี่ยนจะมีการผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ก็จะมีผลกระทบต่อการกำหนดราคาขาย และราคาซื้อของไทย เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพปัญหาด้านนี้ก็จะหมดไป

4. การใช้เงินตราสกุลเดียวกัน ทำให้ไทยลดต้นทุนการส่งออก
ในด้านการใช้จ่ายในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

โดยสรุปแล้วการรวมตัวเป็นสหภาพยุโรป ของประเทศในยุโรป
ตะวันตก และเมื่อขยายตัวออกไปรวมถึงประเทศในยุโรปตะวันออก เช่น สาธารณรัฐเช็ก
โปแลนด์ ฮังการี สโลวาเกีย ก็จะทำให้ตลาดกว้างขวางขึ้น แต่ข้อจำกัดทางการค้าน่าจะมี
มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้ววัตถุประสงค์หลัก ก็เพื่อให้เกิดความมั่งคั่งของ
ประเทศและประชาชนในประเทศกลุ่มสมาชิก ข้อจำกัดทางการค้า โดยมีข้ออ้างเกี่ยวกับ
การยกมาตรฐานคุณภาพของสินค้า การรักษาสภาพแวดล้อม แรงงาน ขบวนการในการ
ผลิตสินค้าก็จะตามมา เช่น การตรวจโรงงาน การออกมาตรการที่ปรากฏใน White Paper on
Food Safety เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการส่งออกสินค้าไทยทั้งสิ้น

12.3 องค์การทางด้านเศรษฐกิจระดับโลก

องค์การที่จัดตั้งขึ้น เพื่อช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ
ระดับโลก ที่สำคัญๆ มีหลายองค์การ ได้แก่

1. กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF)
2. ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและการพัฒนา (International Bank for
Reconstruction and Development (IBRD) : World Bank)
3. ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement
on Tariffs and Trade : GATT)
4. องค์การการค้าโลก (World Trade Organization :WTO)
5. การประชุมเรื่องการค้า และพัฒนาการองค์การสหประชาชาติ (United Nations
Conference on Trade and Development : UNCTAD)

11.3.1 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF)
กองทุนการเงินระหว่างประเทศ เริ่มจากการลงนามในข้อตกลงของประเทศสมาชิก ที่เบรตตัน
วูดส์ (Bretton Woods) เมื่อปี ค.ศ. 1944 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเหลือประเทศสมาชิก
ในเรื่องการเงินระหว่างประเทศ ลดอุปสรรคการแลกเปลี่ยนเงินตรา ให้มีการแลกเปลี่ยนเงิน
ตราของประเทศสมาชิก ให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและเป็นไปอย่างเสรี ปัจจุบันมีประเทศ
สมาชิก 128 ประเทศ

12.3.2 ธนาคารระหว่างประเทศ เพื่อการบูรณะฟื้นฟูและการพัฒนา (International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) : World Bank)

ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะฟื้นฟูและพัฒนา เปิดดำเนินการเมื่อปี ค.ศ. 1946 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้กู้เงินแก่ประเทศสมาชิก ที่ได้รับความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การดำเนินงานของธนาคารโลกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือการให้บริการกู้ยืมเงินแก่สมาชิกรัฐวิสาหกิจเอกชน และองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาใช้คิณยาวนาน และการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ ประเทศกำลังพัฒนา และขจัดข้อพิพาทระหว่างประเทศ และระหว่างรัฐกับเอกชน เกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ

12.3.3 ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากร และการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade : GATT)

ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากร และการค้า หรือ แกตต์ (GATT) เป็นองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1947 เดิมมีสมาชิกเพียง 23 ประเทศ โดยมีบทบาทสำคัญ 2 ประการ คือ เป็นเวทีการเจรจาระหว่างประเทศของสมาชิก ในการลดกำแพงกีดกันทางการค้า และเป็นเวทีให้ประเทศสมาชิกที่เป็นคู่กรณีระงับข้อพิพาททางการค้า

นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้ง GATT ได้มีการประชุมเจรจาในรอบต่างๆ มา 8 รอบ รอบสุดท้ายเรียกว่า รอบอุรุกวัย (Uruguay Round) การเจรจารอบนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเจรจาเปิดตลาดการค้าของโลกให้เสรียิ่งขึ้น โดยการลดภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ปรับปรุงกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งจัดทำกฎเกณฑ์การค้าสำหรับเรื่องใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีการเจรจามาก่อน เช่น การค้าบริการและสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา การเจรจารอบนี้มีประเทศเข้าร่วมเจรจาจำนวน 125 ประเทศ ซึ่งการเจรจาใช้เวลายาวนานที่สุด คือ เจ็ดปีสามเดือน โดยเริ่มเจรจาเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2525 และสิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2536

ผลการเจรจา ที่สำคัญคือ มีการตกลงลดอัตราภาษีลงเฉลี่ยร้อยละ 40 จากระดับเดิม และยกฐานะของ GATT เป็นองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO)

12.3.4 องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO)

องค์การการค้าโลกเป็นองค์การระหว่างประเทศ ที่มีการพัฒนามาจากความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariff and Trade - GATT) ได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2538 มีสมาชิกเริ่มแรก 81 ประเทศ มีสำนักงานอยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (มกราคม 2543 มีสมาชิก 136 ประเทศ)

12.3.4.1 วัตถุประสงค์ขององค์การการค้าโลก

1. เพื่อพัฒนาระบบการค้าเสรีระหว่างประเทศ
2. กำกับการค้าและการของประเทศสมาชิก ให้เป็นไปตามความตกลงทางการค้า
3. ยุติกรณีพิพาททางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก
4. เป็นเวทีเจรจาทางการค้าของประเทศสมาชิก

12.3.4.2 หน้าที่ที่สำคัญขององค์การการค้าโลก

1. ตูลดความตกลงและบันทึกความเข้าใจรวม 28 ฉบับ ตลอดจนดูแลให้สมาชิกปฏิบัติตามพันธกรณี
2. เป็นเวทีเพื่อเจรจาอุปสรรคทางการค้า ระหว่างประเทศสมาชิกทั้งในรูปของมาตรการภาษีศุลกากร และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร
3. เป็นเวทีสำหรับแก้ไขข้อขัดแย้งทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก และหากไม่สามารถตกลงกันได้ ก็จะจัดตั้งคณะผู้พิพากษา (Panel) ทำหน้าที่ตรวจสอบ ข้อเท็จจริง และให้ข้อเสนอแนะ
4. ติดตามสถานะการณ์การค้าระหว่างประเทศ และให้มีการทบทวนนโยบายการค้าของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ให้เป็นไปตามแนวทางการค้าเสรี
5. การให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่กำลังพัฒนาในด้านข้อมูล ข้อเสนอแนะ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้อย่างเพียงพอ ตลอดจนทำการศึกษาประเด็นการค้าที่สำคัญๆ
6. ประสานงานกับกองทุนการค้าระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก เพื่อให้นโยบายเศรษฐกิจโลกสอดคล้องกันยิ่งขึ้น

12.3.4.3 ความตกลงที่สำคัญภายใต้กรอบ WTO

1. การเปิดตลาด

1.1 การลดภาษีศุลกากรสินค้าอุตสาหกรรม (รวมสินค้า
ประมง)

- ประเทศต่างๆ ลดภาษีลงเฉลี่ยร้อยละ 33 ภายใน
5 ปี (เริ่มมกราคม 2538) ยกเว้นสิ่งทอให้ลดภาษีลงภายใน 10 ปี

- ห้ามเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ ยกเว้นที่มีการเก็บ
อยู่เดิม และได้แจ้ง WTO ไว้

- สำหรับประเทศไทย ได้ผูกพันที่จะลดภาษีศุลกากร
สินค้าอุตสาหกรรมลง โดยเฉลี่ยร้อยละ 28 จำนวน 3,153 รายการ (พิกัด 6-7 หลัก)

1.2 สินค้าเกษตร

- ทุกประเทศต้องยกเลิกมาตรการการห้ามนำเข้า
โดยให้ปรับเปลี่ยนมาใช้มาตรการภาษีศุลกากรแทน เพื่อให้มีการแข่งขันทั้งด้านราคา และ
คุณภาพ

- ลดภาษีการคุ้มครองผู้ผลิตในประเทศลงเฉลี่ย
ร้อยละ 36 และโดยลดลงอย่างน้อยร้อยละ 15 และ 10 ในแต่ละรายการสินค้า ภายใน 5 และ
10 ปี สำหรับประเทศพัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนาตามลำดับลดการอุดหนุนสินค้าเกษตรทั้ง
การอุดหนุนภายในและการ

- อุดหนุนส่งออก โดยประเทศพัฒนาแล้วจะต้อง
ลดลงในอัตราที่มากกว่าประเทศกำลังพัฒนา และใช้เวลาน้อยกว่า เพื่อกลับเข้าสู่พื้นฐาน
การแข่งขัน ที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากประเทศพัฒนาแล้วเป็นประเทศที่ให้การอุดหนุนดังกล่าว
มากกว่า

1.3 สิ่งทอและเสื้อผ้า ให้เปิดเสรีสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
โดยให้ ยกเลิกการจำกัดการนำเข้าทั้งหมดภายใน 10 ปี

2. มาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า

กำหนดหลักการสำคัญ คือทุกประเทศต้องยกเลิกมาตรการ
ลงทุน ที่มีผลเท่ากับการกีดกันการนำเข้า โดยประเทศพัฒนาแล้วต้องยกเลิกใน 2 ปี ประเทศ
กำลังพัฒนาใน 5 ปี มาตรการเหล่านั้น ได้แก่ มาตรการกำหนดให้ใช้วัตถุดิบในประเทศใน
การผลิตสินค้า

3. เรื่องอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่ทำให้เปิดเสรีทางการค้าบริการ การให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การกำหนดหลักเกณฑ์การตรวจสอบความปลอดภัย และกำหนดมาตรฐานสินค้านำเข้า เป็นต้น

โดยสรุปแล้วข้อตกลง WTO จะก่อให้เกิดการค้าที่เสรี ลดข้อจำกัดที่ไม่ใช่ภาษี มาใช้มาตรการภาษีแทน การอุดหนุนทางการผลิตและทางการค้าต้องลดลง การยกเลิกข้อจำกัดการลงทุนที่เอื้อต่อการจำกัดการนำเข้า เช่น การใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ หรือมีข้อกำหนดที่จะต้องส่งออกทั้งหมด และประการสุดท้าย คือการเปิดการค้าบริการเสรี การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การตรวจสอบความปลอดภัยในการใช้ หรือการบริโภค และกำหนดสินค้าการนำเข้า

สำหรับผู้ส่งออกและนำเข้าของไทย จะต้องวิเคราะห์ถึงความได้เปรียบ เสียเปรียบที่มีข้อตกลง WTO และต้องเตรียมพร้อมที่จะเข้าสู่เวทีนี้ เพราะเมื่อมีการค้าเสรี คู่แข่งที่จะเข้าสู่เวทีการค้าโลก จะมีมากขึ้นภายใต้ฐานการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน ดังนั้น ผู้ที่ผลิตสินค้าที่มีต้นทุนต่ำ คุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และมีการจัดการทางด้านการตลาดที่ดีจะเป็นผู้ได้เปรียบที่สุด

12.3.5 การประชุมเรื่องการค้าและพัฒนาการองค์การสหประชาชาติ (United Nations Conference on trade and Development : UNCTAD)

"อังค์ถัด" หรือ UNCTAD ย่อมาจาก United Nations Conference on trade and Development คือที่ประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วยการค้าและการพัฒนา จัดตั้งขึ้นโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อปี 2507 ปัจจุบันมีสมาชิก 190 ประเทศ สมาชิกล่าสุดคือประเทศ คิริบาสี และนาอูรู ซึ่งเข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2542 สำนักงานใหญ่อังค์ถัด ตั้งอยู่ที่ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เลขานุการคนปัจจุบันเป็นชาวบราซิล คือ นายรูเบนส์ ริคูเพโซ

วัตถุประสงค์ เป็นเวทีประชุมระหว่างประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้ประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา ปรึกษาหารือกัน แก้ไขปัญหาทางการค้า และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยประเทศกำลังพัฒนาจะรวมกลุ่มกันโดยใช้อังค์ถัด เป็นเวทีเรียกร้องให้ประเทศพัฒนาแล้ว ผ่อนคลายมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าของประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งเรียกร้องให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี และสนับสนุนภาคการผลิตของประเทศกำลังพัฒนา

องค์การ เห็นว่าหลังจากการเปิดเสรีทางการค้า ตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (WTO) นั้น ประเทศกำลังพัฒนาอยู่ในฐานะเสียเปรียบ เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถ ขาดแคลนการวิจัยและพัฒนา ที่จะใช้เป็นข้อมูล ในการเจรจาต่อรองบนเวทีการประชุมการค้าระหว่างประเทศ ทำให้ที่ผ่านมามีประเทศพัฒนาแล้ว เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขและกฎเกณฑ์แต่เพียงฝ่ายเดียว

รายงานขององค์การ ประจำปี 2542 ชี้ว่า การเปิดเสรีโดยเฉพาะการเปิดเสรีทางการเงิน ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนายังไม่พร้อมนั้น ได้ก่อให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้นในเอเชีย นอกจากนี้การเปิดเสรีทางการค้า ยังทำให้ประเทศกำลังพัฒนาต้องนำเข้าสินค้าและบริการจำนวนมาก ทำให้ขาดแคลนดุลการค้า ขณะที่การเร่งส่งออกเพื่อชดเชยการขาดดุลการค้าก็ไม่ได้ผล เพราะถูกประเทศที่พัฒนาแล้วกีดกันทางการค้า การเปิดเสรีทางการเงิน ยังทำให้ประเทศกำลังพัฒนาต้องพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ แต่เงินทุนที่ไหลเข้าประเทศกำลังพัฒนาเป็นเงินทุนระยะสั้น ซึ่งไหลเข้า-ออกอย่างรวดเร็ว จึงไม่ก่อให้เกิดผลผลิตทางเศรษฐกิจ ซ้ำยังเป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา

องค์การจะออกรายงานทุกปี โดยมีแผนกต่างๆ ทำการวิเคราะห์วิจัยด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุนของโลก พร้อมทั้งให้คำแนะนำไว้ด้วย องค์การ จึงเป็นเสมือนสถาบันแห่งความรู้ ที่จะช่วยส่งเสริมให้ประเทศพัฒนา เจริญก้าวหน้ากับประเทศพัฒนาแล้วอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น

ที่ผ่านมามีประเทศกำลังพัฒนา ได้ใช้เวทีการประชุมองค์การ โจมตีประเทศพัฒนาแล้วว่า ใช้ข้อตกลงทั่วไป ว่าด้วยอัตราภาษีศุลกากรและการค้า หรือ GATT เป็นเครื่องมือจำกัดการส่งสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาไปยังประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะสินค้าประเภทสิ่งทอ

ส่วนรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ก็เคยตำหนิองค์การว่า ชอบทำให้การเจรจาในเรื่องการพัฒนากลายเป็นเรื่องการเมือง สหรัฐอเมริกา รวมทั้งประเทศมหาอำนาจอื่นๆ ซึ่งไม่ค่อยพอใจบทบาทขององค์การ จึงพยายามผลักดันการเจรจาต่อรองด้านการค้าไปไว้ในเวทีอื่น ที่มหาอำนาจควบคุมได้ เช่น องค์การการค้าโลก โอเอ็มเอฟ เพราะในเวทีของสหประชาชาตินั้น ประเทศกำลังพัฒนา มีจำนวนเสียงของสมาชิกมากกว่า

การประชุมขององค์การ มักจะจัดขึ้นตามกลุ่มประเทศ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา กลุ่มประเทศพัฒนาแล้วในซีกโลกเหนือ และกลุ่มสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก

องค์การได้จัดให้มีการประชุมทุก 4 ปี นับตั้งแต่ก่อตั้งมา ได้จัดประชุมไปแล้ว 10 ครั้ง การประชุมครั้งที่ 10 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 12-19 กุมภาพันธ์ 2543 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งนับเป็นการประชุมเศรษฐกิจระดับโลกครั้งแรกของศตวรรษใหม่ โดยมีประเทศกำลังพัฒนา 133 ประเทศ ซึ่งเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ขององค์การ ได้เตรียมข้อเสนอให้มีการประชุมร่วมกันทบทวนการเปิดเสรีทางการค้า และการเงิน โดยจะเสนอให้ค้นหาแนวทางการเปิดเสรี ที่จะไม่ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาเสียเปรียบมากเกินไป รวมทั้งการหาฉันทมติร่วมกันถึงแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

การประชุมครั้งนี้มีคนระดับผู้นำของแต่ละประเทศมาร่วม โดย นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ เป็นผู้ดำเนินการประชุมหลังจากประชุมเสร็จสิ้นแล้ว จะมีการออกแถลงการณ์ ที่เป็นฉันทมติของที่ประชุม เรียกว่า Bangkok Consensus ซึ่งเป็นเสมือนพันธสัญญาในการปฏิบัติด้านการค้า การลงทุน เพื่อเป็นกลไกในการสร้างความสมดุลทางการค้า เศรษฐกิจ การลงทุน อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลกต่อไป¹⁷

บทสรุป

การรวมกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคต่างๆ โดยทั่วไป สามารถจัดแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) เขตการค้าเสรี (Free Trade Area) (2) การรวมกลุ่มแบบสหภาพศุลกากร (Customs Union) (3) การรวมกลุ่มแบบตลาดร่วม (Common Market) (4) การรวมกลุ่มแบบ สหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union)

กลุ่มเศรษฐกิจและการค้าระดับภูมิภาค ที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบัน ได้แก่ (1) อาเซียน (ASEAN) หรือ สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of South East Asian Nation-ASEAN) (2) ข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North America Free Trade Area : NAFTA) (3) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation :APEC) (4) สหภาพยุโรป (The European Union หรือ EU)

องค์กรทางด้านเศรษฐกิจระดับโลก เพื่อช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศระดับโลก ที่สำคัญๆ มีหลายองค์กร ได้แก่ (1) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) (2) ธนาคารระหว่างประเทศ เพื่อการบูรณะฟื้นฟูและการพัฒนา (International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) : World Bank) (3) ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากร และการค้า (General Agreement

on Tariffs and Trade : GATT) (4) องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) เป็นองค์การระหว่างประเทศ ที่มีการพัฒนามาจากความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariff and Trade – GATT) (5) การประชุมเรื่องการค้าและพัฒนาการองค์การสหประชาชาติ (United Nations Conference on trade and Development : UNCTAD)

คำถามท้ายบท

1. รูปแบบการรวมกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคต่างๆ มีกี่รูปแบบอะไรบ้าง จงอธิบาย
2. การรวมกลุ่มเศรษฐกิจและการค้าระดับภูมิภาค ที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบัน มีกลุ่มอะไรบ้าง และแต่ละกลุ่ม มีผลกระทบทางบวกและทางลบต่อประเทศไทยอย่างไรบ้าง จงอธิบาย
3. องค์การทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ ระดับโลก ที่สำคัญๆ มีหลายองค์กร ได้แก่อะไรบ้าง จงอธิบาย